Lausunto Vanhuusasiavaltuutetun kertomuksesta Eduskunnalle K 3/2024 vp

Marja Jylhä

Tampereen yliopisto

Gerontologian tutkimuskeskus (GEREC)

Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö (CoeAgeCare)

Vanhusasiavaltuutettu on toiminut parisen vuotta

- Osoittautunut tarpeelliseksi, aktiiviseksi, hyödylliseksi toimijaksi, joka on hyvin verkostoitunut ja tukee monia muita tahoja

- Kertomus on kaikilta osin pätevä, tietoon perustuva
- Suositukset ovat painavia ja tarpeellisia

- Paradoksaalista, että suuri osa suosituksista olisi tarpeettomia, mikäli perustuslain ja erityislakien kirjain ja henki toteutuisivat

Sosiaali- ja terveyspalvelut

- Ikääntyneiden palveluiden kriisi on kestämätön ja pahenee nopeasti, kun hyvinvointialueet vähentävät ennestäänkin liian vähäisiä hoitopaikkoja
- Hoitopaikkojen lisäksi ollaan vähentämässä päivätoimintaa, joka voisi lykätä muiden palvelujen tarvetta

Vanhusasiavaltuutetun suositukset:

- palveluasumisen paikkoja on lisättävä vastaamaan tarvetta, Valtion tulee turvata tähän riittävät resurssit hyvinvointialueille
- henkilöstömitoituksen alentamisen vaikutuksia hoidon laatuun tulee tarkkailla
- kotihoidon resursseja on kasvatettava
- työvoimapulan ratkaisemiseksi tarvitaan pitkäaikainen kehittämisohjelma
- hyvinvointialueille on turvattava riittävät resurssit iäkkäiden ihmisten palveluiden järjestämiseen

Ikääntyneiden oikeuksien turvaaminen digitalisoituvassa maailmassa

- Kaikki (ikääntyneet) eivät nyt eivätkä koskaan kykene asioimaan digitaalisesti Silti heidän on kyettävät hoitamaan asiansa. Siksi

- Digituen ja oppimismahdollisuuksien järjestelmällinen organisointi ja vastuun osoittaminen. Kuntien tulisi koordinoida digitukea alueellaan. Ikäihmisille on taattava systemaattisesti mahdollisuudet oppia digitaalista toimintaa.
- Sähköisen puolesta asioinnin ja tuetun asioinnin ongelmat olisi selvitettävä ja puolesta asiointia säätelevää lainsäädäntöä selkeytettävä.

- Asioinnin tulee olla mahdollista ilman digivälineitä: siis kasvokkain ja puhelimitse

- elinympäristöjen saavutettavuus ja esteettömyys
- ikäsyrjinnän karsiminen
- todellisten osallistumismahdollisuuksien esteiden poistaminen
- päätösten ikävaikutusten arviointi

Suositukset eivät ei aja ylimääräisiä ryhmäetuja iäkkäille ihmisille vaan ehdottavat kaikille kuuluvien, yleensä lain säätämien oikeuksien takaamista myös ikääntyneille.

